Svensk Egenvård

Livsmedelsverket
Box 622
751 26 Uppsala

Diarienummer 2016/00753

Stockholm 2016-04-26

Svensk Egenvårds yttrande avseende – Förslag till ändring i Livsmedelsverkets föreskrifter (LIVSFS 2005:21) om offentlig kontroll av livsmedel

Svensk Egenvård ser positivt på att Livsmedelsverket vill skapa en mer likvärdig livsmedelskontroll i Sverige. Tydligare riktlinjer och förbättrad dokumentation av både genomförda och planerade insatser från kommunerna är ett nödvändigt första steg i detta arbete. Svensk Egenvård anser att en centraliserad livsmedelskontroll är mer effektivt för att uppnå likvärdighet och att införandet av ett sådant system måste vara det långsiktiga målet.

De föreslagna tilläggen till dagens föreskrifter innebär möjligen ett förtydligande av ansvaret hos kontrollmyndigheterna men behoven av bättre styrning för att uppnå likvärdighet i livsmedelskontrollen kvarstår. Idag konkurrerar inte livsmedelsföretagen på samma villkor då kraven från de olika kontrollmyndigheterna varierar kraftigt, för att komma tillrätta med detta behöver ansvaret för tillsynen ligga centralt hos den nationellt ansvariga myndigheten.

Uppföljning
I förordning (EG) 882/2004 artikel 4.3 står: ”när en medlemsstat ger en annan myndighet eller andra myndigheter behörighet att utföra offentlig kontroll, i synnerhet myndigheter på regional eller lokal nivå, ska en effektiv och ändamålsenlig samordning mellan alla berörda behöriga myndigheter säkerställas, inbegripet, i förekommande fall, på miljö- och hälsoskyddsområdet”.

I förslaget till nya föreskrifter finns krav på upprättande av planer för kontroll som utförs av kontrollmyndigheten samt hur de ska utvärdera den kontroll som de utför. Det finns även förslag på tydligare regler kring bland annat kompetensutveckling och utvecklandet av beredskapsplaner.

I de föreslagna föreskrifterna saknas däremot konkreta förslag kring hur Livsmedelsverket som ansvarig nationell myndighet på ett bättre sätt ska kunna säkerställa att de föreslagna förtydligandena verkligen ger en likvärdig och ändamålsenlig livsmedelskontroll. Detta är heller ingenting som tas upp i någon större utsträckning i den PM som publicerats i samband med remissen. Sverige bör bygga system för övervakning och verifiering av kontrollernas effekt och sprida dessa till alla behöriga myndigheter. Detta har även föreslagits av FVO i en rapport publicerad 2010 samt uppfyller den rekommendation Riksrevisionen ger i sin rapport ”Livsmedelskontrollen – tar staten sitt ansvar” (RIR 2014:12) om att Livsmedelsverket behöver utveckla sin uppföljning av kontrollverksamheten.

Kompetens
Vi ser positivt på tydligare krav kring kompetensförsörjning av personal då vår erfarenhet är att den varierar kraftigt mellan de olika kontrollmyndigheterna. Den livsmedelskontroll som

utförs idag av myndigheter med stora skillnader i kompetens leder till att företag inte kan konkurrera på samma villkor. Kraven som ställs på dem styrs av vilken kommun man är registrerad i och den aktuella kommuninspektörens tolkning av vägledningar och föreskrifter. Vi ser positivt på regionala samverkansgrupper då dessa åtminstone regionalt utjämnar skillnader i bedömning.

Avvikelser och beredskapsplaner
SLV skriver att beredskapsplanerna hos kommunerna kommer att leda till ökad säkerhet för konsument då de snabbare kommer att kunna få relevant information om säkerheten hos de livsmedelsföretag där man köpt produkter. Vi saknar konkreta förslag på hur man avser förbättra hanteringen av allvarliga avvikelser som inte skapar en nödsituation och därmed inte hanteras enligt den beskrivning av beredskapsplanen som ges i förslaget. Dessa skulle med fördel kunna rapporteras i ett nationellt register.

Införandet av ett nationellt register för rapportering av allvarliga avvikelser ger ökad möjlighet för kontrollmyndigheter att samarbeta och ta del av upptäckter gjorda i andra kommuner. Det ger också Livsmedelsverket som nationellt ansvarig myndighet en bättre överblick av rapporterade avvikelser samt hur dessa följs upp. Vidare säkerställer ett sådant system att företag snabbare får ta del av information om avvikelser som rör deras produkter.

Det måste bli obligatoriskt för kontrollmyndigheterna att rapportera allvarliga avvikelser direkt till företaget som marknadsför produkten. I dagsläget får företag mycket sällan information kring upptäckta avvikelser vid kontroll av till exempel försäljningsställen då systemet bygger på att försäljningsstället och inte den kontrollerande myndigheten förväntas skicka informationen. Systemet kommer att bli mycket mer effektivt och rättssäkert om det berörda företaget kontaktas direkt.

Konsekvenser för kostnader av kontrollen
Livsmedelsverket skriver att de föreslagna ändringarna kommer att leda till effektivisering i det långa loppet vilket borde kunna pressa kostnaderna för kontrollen.
Kontrollmyndigheterna har haft nästa 10 år på sig att anpassa sig till de EU-regler som nu förtydligas genom de föreslagna tilläggen till föreskrifterna. Utan en centraliserad livsmedelskontroll riskerar kostnaderna snarare att stiga.

I sin revisionsrapport för 2014 skriver SLV att nästan hälften av de kontrollerade myndigheterna hade en avvikelse på området kompetens och att det är en försämring jämfört med tidigare år. Vidare skriver man att många kommuner inte visste vilken kompetens de behövde för att kunna utföra kontrollen. Det är orimligt att lägga kostnaden för att rätta till det misskötta arbetet med kompetensutveckling för personal sedan EU-förordningen trädde ikraft för nästan tio år sedan på företagen. Företagen har betalat sina avgifter till kommunerna för vilken de inte alltid fått den kontroll som utlovats (varken i tid eller kvalitet) och ska inte bestraffas för brister hos kontrollmyndigheterna.

Med vänlig hälsning

Svensk Egenvård AB

Mats Nilsson
VD